

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی

گروه روان شناسی

پایان نامه ی دکتری رشته ی روان شناسی عمومی

ارزیابی و بازتوانی حافظه در بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان

استادان راهنما:

دکتر حمید طاهر نشاط دوست

دکتر حسین مولوی

استادان مشاور:

دکتر مجید برکتین

دکتر رضا کرمی نوری

پژوهشگر:

ماهگل توکلی

تیرماه ۱۳۸۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه متعلق به
دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی

گروه روان شناسی

پایان نامه ی دکتری رشته ی روان شناسی عمومی خانم ماهگل توکلی

تحت عنوان

ارزیابی و باز توانی حافظه در بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان

در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲۰ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضا

۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر حمید طاهر نشاط دوست با مرتبه ی علمی استاد

امضا

۲- استاد راهنمای پایان نامه دکتر حسین مولوی با مرتبه ی علمی استاد

امضا

۳- استاد مشاور پایان نامه دکتر مجید برکتین با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

۴- استاد مشاور پایان نامه دکتر رضا کرمی نوری با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

۵- استاد داور داخل گروه دکتر کریم عسگری با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۶- استاد داور داخل گروه دکتر شعله امیری با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

۷- استاد داور خارج گروه دکتر علیرضا مرادی با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

۸- استاد داور خارج گروه دکتر محمدرضا نجفی با مرتبه ی علمی دانشیار

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضای مدیر گروه

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

امضا

تقدیر و تشکر

سپاس خدایی را که مرا قدرت آموختن عنایت فرمود.

از اساتید محترم راهنما جناب آقای دکتر نشاط دوست و جناب آقای دکتر مولوی که همواره محضرشان برایم فرصت یادگیری و کسب تجربه بوده است،

از اساتید محترم مشاور جناب آقای دکتر برکتین و جناب آقای دکتر کرمی نوری به خاطر رهنمودهای خردمندانه و زحمات بی دریغشان در مراحل مختلف پژوهش که موجب غنای این رساله دانشجویی شدند،

کمال تشکر را دارم و شاگردی این عزیزان را از افتخارات خود می دانم.

همچنین از کلیه اساتید گروه روانشناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی که به نوعی در طی سالیان تحصیلم از محضرشان کسب فیض نمودم، قدردانی می نمایم.

از مسئولین و کارکنان محترم مرکز جامع صرع بیمارستان آیت ا... کاشانی اصفهان که انجام این پژوهش مرهون همکاری ایشان بوده است، سپاسگزارم.

تقدیم به

دو استاد بزرگ زندگی

که اگر امروز قلم در دست می گیرم

ثمره همچون دیروزی است که با مهر و عطوفت فراوان قلم در دستم نهادند

به پدر و مادر عزیزم

و تقدیم به دو برادر عزیزم که همواره در راه کسب علم مشوق و همراهم بودند

و همه کسانی که دوستشان دارم.....

چکیده:

مشکلات حافظه از شایع ترین پیامد های غیر قابل کنترل در بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان است. بر این اساس ارزیابی حافظه از مسائل اساسی مورد بررسی در برنامه جامع صرع بیماران مبتلا به صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان، علی الخصوص قبل از تصمیم گیری برای عمل جراحی درمانی صرع می باشد. از طرف دیگر هر نوع کمک در زمینه بازتوانی حافظه، موضوعی است که در کنار ارزیابی دقیق حافظه، اهمیت دارد. از این رو، پژوهش حاضر با هدف ارزیابی حافظه و اثربخشی بازتوانی حافظه در بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان انجام شده است. این پژوهش در دو مرحله ارزیابی و بازتوانی اجرا گردید.

در مرحله ارزیابی ۱۳۲ بیمار صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان بستری شده در مرکز جامع صرع بیمارستان آیت ا. کاشانی اصفهان بر اساس ملاک های ورود EEG و یافته های MRI، غربالگری شدند. از میان آن ها ۶۴ بیمار با دامنه سنی ۱۵ تا ۴۰ سال، فقدان عقب ماندگی ذهنی، تحصیلات پنجم ابتدایی به بالا، سلامت جسمانی عمومی و فقدان هر گونه بیماری عمده روانی و مغز و اعصاب همراه با صرع، انتخاب و در ۴ گروه صرع لوب گیجگاهی کورتیکال راست =۷، صرع لوب گیجگاهی کورتیکال چپ =۱۷، صرع لوب گیجگاهی میزالی راست =۲۲ و صرع لوب گیجگاهی میزالی چپ =۱۸؛ و ۳۲ آزمودنی که به شکل تصادفی از همراهان بیماران بستری شده در بیمارستان انتخاب گردیده بودند در گروه بهنجار قرار گرفتند. در مرحله بازتوانی ۳۰ بیمار با دامنه سنی ۱۵ تا ۳۵ سال در گروه های بازتوانی (صرع لوب گیجگاهی راست=۸ و صرع لوب گیجگاهی چپ=۷) و کنترل (صرع لوب گیجگاهی راست=۷ و صرع لوب گیجگاهی چپ=۸) قرار داده شدند. برای همه آزمودنی ها تست هوش و کسلر (فرم مختصر)، تست حافظه و کسلر III و تست حافظه کلامی، دیداری و عملی اجرا گردیده بود. وضعیت حافظه بیماران مرحله بازتوانی، بعد از ۴ ماه از پایان دوره بازتوانی مجدداً از طریق تست حافظه رویدادی کلامی، دیداری و عملی بررسی گردید. در این پژوهش از آزمون های آماری تحلیل کوواریانس، تحلیل کوواریانس چند متغیره، تحلیل کوواریانس تکراری، تحلیل t وابسته، همبستگی پیرسون و اسپیرمن، مان ویتنی یو و ویلکاکسون و برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS-13 استفاده گردید.

در مرحله ارزیابی نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره نشان دهنده وجود تفاوت معنادار بین گروه های بیمار و گروه بهنجار در نمرات شاخص های ترکیبی تست حافظه و کسلر III و زیر مقیاس های آن و تست حافظه رویدادی بوده است ($p < 0/05$). نتایج مقایسه های زوجی نشان داد نمرات حافظه شنیداری فوری و تاخیری و زیر مقیاس های آن و حافظه کلامی در گروه میزالی چپ کمتر از سایر گروه ها بوده است ($p < 0/039$). اما برای حافظه دیداری و زیر مقیاس های آن بین گروه ها تفاوت معنادار به دست نیامده بود. همچنین نتایج t وابسته حاکی از آن بود که بین نمرات حافظه فوری و تاخیری در گروه ها تفاوت وجود نداشته است. تحلیل کوواریانس با اندازه های تکراری نیز نشان داد کارکرد حافظه عملی به شکل معناداری بیش از حافظه کلامی و حافظه دیداری بوده است ($p < 0/000$).

در مرحله بازتوانی مشخص گردید بین نمرات حافظه شنیداری فوری و تاخیری، تداعی جفت لغات I و II و حافظه منطقی II و حافظه کلامی و عملی در گروه های بازتوانی و گروه های کنترل تفاوت معنادار وجود داشته است ($p < 0/02$). نتایج مقایسه های زوجی نشان داد نمرات حافظه دیداری فوری و تاخیری و زیر مقیاس های آن و حافظه دیداری تست حافظه رویدادی در گروه بازتوانی گیجگاهی چپ نه تنها بیش از گروه های کنترل ($p < 0/02$) بلکه

به شکل معناداری بیش از گروه بازتوانی راست بوده است ($p < 0/011$). نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره نشان داد نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه های بازتوانی به شکل معناداری بیش از گروه های کنترل بوده است ($p < 0/000$).

نتایج حاصل از پژوهش حاضر بیانگر آن است که هرچند وجود مشکل در کارکرد حافظه بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان در مقایسه با افراد بهنجار توسط مقیاس حافظه و کسلر III و تست حافظه رویدادی قابل تشخیص است، اما این آزمون ها در تعیین برتری جانبی محل ضایعه تنها برای حافظه شنیداری/کلامی تا حدی موفق بوده است. همچنین مشخص گردید برنامه بازتوانی حافظه برای پیشرفت وضعیت حافظه شنیداری/کلامی، حافظه دیداری و عملی موفق بوده است و اثربخشی آن بعد از ۴ ماه پایداری داشته شده است.

کلید واژه ها: حافظه، صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان، ارزیابی و بازتوانی حافظه.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۱	۱-۱) مقدمه.....
۳	۲-۱) بیان مساله.....
۷	۳-۱) اهداف پژوهش.....
۹	۴-۱) اهمیت و ارزش پژوهش.....
۱۰	۵-۱) کاربرد نتایج پژوهش.....
۱۰	۶-۱) فرضیه های پژوهش.....
۱۲	۷-۱) تعاریف واژه ها.....
۱۲	۱-۷-۱) تعاریف نظری.....
۱۴	۲-۷-۱) تعاریف عملیاتی.....
	فصل دوم : پیشینه پژوهش
۱۶	۱-۲) صرع.....
۱۶	۱-۱-۲) توصیف صرع.....
۱۷	۲-۱-۲) تاریخچه صرع.....
۱۹	۳-۱-۲) همه گیر شناسی صرع.....
۲۰	۴-۱-۲) انواع صرع.....
۲۲	۱-۴-۱-۲) صرع موضعی.....
۲۲	۲-۴-۱-۲) صرع منتشر.....
۲۳	۳-۴-۱-۲) صرع لوب گیجگاهی.....
۲۴	۴-۴-۱-۲) صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان.....
۲۴	۵-۱-۲) رویکرد چند بعدی در تشخیص.....
۲۵	۶-۱-۲) علل تشنج و صرع.....
۲۵	۷-۱-۲) تشخیص افتراقی.....
۲۶	۸-۱-۲) درمان.....
۲۶	۱-۸-۱-۲) درمان صرع مقاوم به درمان.....
۲۷	۲-۲) حافظه.....
۲	۱-۲-۲) توصیف حافظه.....

عنوان	صفحه
۲-۲-۲) تاریخچه حافظه.....	۲۸
۳-۲-۲) انواع حافظه.....	۳۱
۱-۳-۲-۲) حافظه حسی.....	۳۱
۲-۳-۲-۲) حافظه کوتاه مدت.....	۳۱
۳-۳-۲-۲) حافظه بلند مدت.....	۳۲
الف- حافظه بلند مدت مبتنی بر نوع اطلاعاتی که به یاد سپرده می شود.....	۳۳
ب- حافظه آشکار و نهان (ضمنی).....	۳۴
ج- حافظه اخباری و حافظه غیر اخباری.....	۳۵
۴-۳-۲-۲) حافظه بر اساس کانال حسی- ویژه (بعد - ویژه).....	۳۵
۴-۲-۲) مراحل حافظه.....	۳۶
۵-۲-۲) حافظه در بیماران صرع لوب گیجگاهی.....	۳۷
۱-۵-۲-۲) حافظه و لوب گیجگاهی مزایل.....	۳۸
۲-۵-۲-۲) حافظه و لوب گیجگاهی کورتیکال.....	۴۱
۶-۲) ارزیابی حافظه در بیماران صرع لوب گیجگاهی مقاوم به درمان.....	۴۲
۱-۶-۲-۲) تکنیک های تصویربرداری مغزی.....	۴۲
۲-۶-۲-۲) ارزیابی عصب روان شناختی.....	۴۳
۳-۶-۲-۲) ابزارهای ارزیابی رفتاری.....	۴۷
۳-۲) بازتوانی حافظه.....	۴۷
۱-۳-۲) توصیف بازتوانی.....	۴۷
۲-۳-۲) تاریخچه بازتوانی.....	۴۹
۳-۳-۲) توصیف بهبودی.....	۵۱
۴-۳-۲) بهبودی یا بازتوانی حافظه؟.....	۵۲
۵-۳-۲) رویکردهای بازتوانی.....	۵۴
۱-۵-۳-۲) متیر(۱۹۹۶).....	۵۴
۱- مداخلات ترمیمی.....	۵۴
۲- مداخلات بازتوانی خارجی.....	۵۵
۳- مداخلات بازتوانی تعدیلی.....	۵۵
۳-الف) راهبردهای تعدیلی درونی حافظه.....	۵۶

عنوان	صفحه
۳-ب) راهبردهای تعدیلی خارجی حافظه.....	۵۶
۲-۳-۵ (۲) اسلینگر (۲۰۰۲)	۵۷
۱- بازسازی کارکرد آسیب دیده.....	۵۷
۲- بهینه سازی کارکرد باقیمانده	۵۸
۳- تصحیح کارکرد از دست رفته.....	۵۹
۴- جایگزینی کارکرد سالم	۵۹
۲-۳-۵ (۳) ویلسون (۲۰۰۰، ۲۰۰۲)	۶۱
۱- کمک های خارجی و حمایت محیطی	۶۱
۲- راهبردهای یادیار	۶۲
۳- یادگیری جدید در بازتوانی	۶۸
۲-۳-۶) درمان گروهی بازتوانی حافظه	۷۱
۲-۳-۷) ارزیابی بازتوانی حافظه	۷۱
۲-۳-۷-۱) ارزیابی عصب روان شناسی و رفتاری.....	۷۲
۲-۳-۷-۲) ارزیابی نورآناتومی	۷۳
۲-۳-۷-۳) تعیین هدف	۷۳
۲-۴) مروری بر پژوهش های پیشین	۷۵
۲-۴-۱) پژوهش های انجام شده در زمینه ارزیابی حافظه بیماران صرع لوب گیجگاهی	۷۵
۲-۴-۲) پژوهش های انجام شده در زمینه بازتوانی حافظه بیماران صرع لوب گیجگاهی.....	۸۱
فصل سوم: روش پژوهش	
۳-۱) طرح کلی پژوهش.....	۸۶
۳-۲) جامعه آماری.....	۸۷
۳-۳) نمونه ها و روش نمونه گیری.....	۸۸
۳-۴) ابزارهای سنجش.....	۸۹
۳-۴-۱) فرم کوتاه آزمون هوش بزرگسالان و کسلر- تجدید نظر شده	۸۹
۳-۴-۲) تست حافظه و کسلر	۹۰
۳-۴-۳) تست حافظه و کسلر III	۹۰
۳-۴-۴) تست حافظه رویدادی کلامی، دیداری و عملی.....	۹۳

عنوان	صفحه
.....شیوه اجرای پژوهش (۳-۵)	۹۴
.....روش های آماری (۳-۶)	۹۹
فصل چهارم: یافته های پژوهش	
.....پژوهش مقدماتی (۴-۱)	۱۰۰
.....پژوهش اصلی (۴-۲)	۱۰۳
.....مرحله ارزیابی (۴-۲-۱)	۱۰۳
.....توصیف داده ها (۴-۲-۱-۱)	۱۰۳
.....تحلیل داده ها (۴-۲-۱-۲)	۱۰۶
.....مرحله بازتوانی (۴-۲-۲)	۱۴۷
.....توصیف داده ها (۴-۲-۱)	۱۴۷
.....تحلیل داده ها (۴-۲-۲)	۱۴۸
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری	
.....بحث (۵-۱)	۱۸۷
.....بحث در یافته های پژوهش مقدماتی (۵-۱-۱)	۱۸۸
.....بحث در یافته های پژوهش اصلی (۵-۱-۲)	۱۸۹
.....مرحله ارزیابی (۵-۱-۲-۱)	۱۸۹
.....۱- ارزیابی حافظه در گروه بیماران و گروه بهنجار (۱۸۹)	
.....۲- ارزیابی حافظه در گروه بیماران (۱۹۰)	
.....۲-الف) حافظه در لوب گیجگاهی راست و چپ (۱۹۰)	
.....۲-ب) حافظه در لوب گیجگاهی کورتیکال و مزیا (۱۹۲)	
.....۲-ج) حافظه بر اساس برتری جانبی و کورتیکال و مزیا بودن (۱۹۳)	
.....۲-د) حافظه فوری در مقابل حافظه تاخیری (۱۹۴)	
.....۲-ه) حافظه عملی در مقایسه با حافظه کلامی و دیداری (۱۹۴)	
.....مرحله بازتوانی (۵-۱-۲-۲)	۱۹۵
.....۱- اثربخشی بازتوانی حافظه التقاطی بر حافظه کلامی و دیداری (۱۹۵)	
.....۱-الف) حافظه کلامی و دیداری در گروه های بازتوانی و کنترل (۱۹۵)	
.....۱-ب) حافظه کلامی و دیداری در گروه های بازتوانی (۱۹۷)	
.....۲) اثربخشی بازتوانی حافظه التقاطی بر حافظه فعال (۱۹۸)	

عنوان	صفحه
۳) اثربخشی بازتوانی حافظه التقاطی بر حافظه عملی.....	۱۹۸
۳-۲-۱-۵) مرحله پیگیری	۱۹۹
۳-۱-۵) نتیجه گیری	۲۰۰
۲-۵) محدودیت های پژوهش.....	۲۰۳
۳-۵) پیشنهادهای پژوهش.....	۲۰۳
پیوست ها.....	۲۰۵
منابع و مآخذ.....	۲۲۵

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲) طبقه بندی تشنج ها در انواع صرع.....	۲۱
جدول ۲-۲) رویکردها، روش ها، تکنیک ها و کاربرد های بازتوانی حافظه.....	۶۰
جدول ۱-۴) میانگین ها و انحراف استاندارد زیر مقیاس ها و نمره کل حافظه در سه گروه (پژوهش مقدماتی).....	۱۰۱
جدول ۲-۴) تحلیل واریانس سه گروه در زیر مقیاس های آزمون حافظه و کسلر (پژوهش مقدماتی).....	۱۰۲
جدول ۳-۴) مقایسه های زوجی میانگین زیر مقیاس های حافظه در سه گروه (پژوهش مقدماتی).....	۱۰۲
جدول ۴-۴) ویژگی های جمعیت شناختی گروه بیماران صرع لوب گیجگاهی و گروه بهنجار (مرحله ارزیابی).....	۱۰۳
جدول ۵-۴) میانگین و انحراف استاندارد نمرات شاخص های ترکیبی مقیاس حافظه و کسلر III در گروه بیماران و گروه بهنجار (مرحله ارزیابی).....	۱۰۴
جدول ۶-۴) میانگین و انحراف استاندارد زیر مقیاس های حافظه و کسلر III در گروه بیماران و گروه بهنجار (مرحله ارزیابی).....	۱۰۵
جدول ۷-۴) میانگین و انحراف استاندارد نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه بیماران و گروه بهنجار (مرحله ارزیابی).....	۱۰۶
جدول ۸-۴) نتایج همبستگی متغیر های جمعیت شناختی و شاخص های ترکیبی مقیاس حافظه و کسلر III (مرحله ارزیابی).....	۱۰۶
جدول ۹-۴) نتایج همبستگی متغیر های جمعیت شناختی و زیر مقیاس های حافظه و کسلر III (مرحله ارزیابی).....	۱۰۷
جدول ۱۰-۴) نتایج همبستگی متغیر های جمعیت شناختی و حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۰۸
جدول ۱۱-۴) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله ارزیابی).....	۱۰۹
جدول ۱۲-۴) نتایج آزمون لوین برای نمرات شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله ارزیابی).....	۱۱۰
جدول ۱۳-۴) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تاثیر گروه های صرع و بهنجار بر نمرات زیر مقیاس های حافظه و کسلر III (مرحله ارزیابی).....	۱۱۰
جدول ۱۴-۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله ارزیابی).....	۱۱۱
جدول ۱۵-۴) مقایسه های زوجی میانگین های شاخص های ترکیبی حافظه و کسلر III در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۱۲
جدول ۱۶-۴) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله ارزیابی).....	۱۱۷
جدول ۱۷-۴) نتایج آزمون لوین برای نمرات حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله ارزیابی).....	۱۱۷
جدول ۱۸-۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله ارزیابی).....	۱۱۸
جدول ۱۹-۴) مقایسه های زوجی میانگین های حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۱۹
جدول ۲۰-۴) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله ارزیابی).....	۱۲۱

عنوان	صفحه
جدول ۴-۲۱) نتایج آزمون لوین برای نمرات چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله ارزیابی).....	۱۲۱
جدول ۴-۲۲) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله ارزیابی)	۱۲۲
جدول ۴-۲۳) مقایسه های زوجی میانگین های چهره ها I و تصاویر خانواده I در گروه ها (مرحله ارزیابی)	۱۲۳
جدول ۴-۲۴) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله ارزیابی)	۱۲۵
جدول ۴-۲۵) نتایج آزمون لوین برای نمرات حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله ارزیابی)	۱۲۵
جدول ۴-۲۶) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله ارزیابی)	۱۲۶
جدول ۴-۲۷) مقایسه های زوجی میانگین های حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II در گروه ها (مرحله ارزیابی)	۱۲۷
جدول ۴-۲۸) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات چهره ها II و تصاویر خانواده II (مرحله ارزیابی)	۱۲۹
جدول ۴-۲۹) نتایج آزمون لوین برای نمرات چهره ها II و تصاویر خانواده II (مرحله ارزیابی)	۱۲۹
جدول ۴-۳۰) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات چهره ها II و تصاویر خانواده II (مرحله ارزیابی)	۱۳۰
جدول ۴-۳۱) مقایسه های زوجی میانگین های چهره ها II و تصاویر خانواده II در گروه ها (مرحله ارزیابی)	۱۳۱
جدول ۴-۳۲) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله ارزیابی)	۱۳۳
جدول ۴-۳۳) نتایج آزمون لوین برای نمرات توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله ارزیابی).....	۱۳۳
جدول ۴-۳۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله ارزیابی).....	۱۳۴
جدول ۴-۳۵) مقایسه های زوجی میانگین های توالی حروف ارقام و گستره فضایی در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۳۵
جدول ۴-۳۶) نتایج آزمون t وابسته نمرات حافظه شنیداری فوری و حافظه شنیداری تاخیری در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۳۷
جدول ۴-۳۷) نتایج آزمون t وابسته نمرات حافظه دیداری فوری و حافظه دیداری تاخیری در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۳۸
جدول ۴-۳۸) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۳۹
جدول ۴-۳۹) نتایج آزمون لوین برای نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۳۹
جدول ۴-۴۰) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تاثیر عضویت گروهی بر نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی)	۱۴۰
جدول ۴-۴۱) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۱
جدول ۴-۴۲) مقایسه های زوجی میانگین های حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۴۲
جدول ۴-۴۳) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۵
جدول ۴-۴۴) نتایج آزمون ماچلی برای نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۵
جدول ۴-۴۵) نتایج تحلیل کوواریانس با اندازه های تکراری/مقایسه واریانس درون آزمودنی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۵
جدول ۴-۴۶) مقایسه های زوجی تاثیر اصلی نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۶

عنوان	صفحه
جدول ۴-۴۷) ویژگی های جمعیت شناختی گروه بیماران صرع لوب گیجگاهی و گروه کنترل (مرحله بازتوانی).....	۱۴۷
جدول ۴-۴۸) نتایج همبستگی متغیر های جمعیت شناختی و شاخص های ترکیبی مقیاس حافظه و کسلر III (مرحله بازتوانی)	۱۴۸
جدول ۴-۴۹) نتایج همبستگی متغیر های جمعیت شناختی و زیر مقیاس های حافظه و کسلر III (مرحله بازتوانی) ...	۱۴۹
جدول ۴-۵۰) نتایج همبستگی متغیر های بهره هوشی و میزان تحصیلات با نمرات حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله بازتوانی و پیگیری).....	۱۵۰
جدول ۴-۵۱) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله بازتوانی).....	۱۵۱
جدول ۴-۵۲) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله بازتوانی).....	۱۵۲
جدول ۴-۵۳) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله بازتوانی).....	۱۵۲
جدول ۴-۵۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون شاخص های ترکیبی حافظه (مرحله بازتوانی).....	۱۵۳
جدول ۴-۵۵) مقایسه های زوجی میانگین های شاخص های ترکیبی حافظه و کسلر III در گروه ها (مرحله بازتوانی).....	۱۵۶
جدول ۴-۵۶) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله بازتوانی).....	۱۵۹
جدول ۴-۵۷) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله بازتوانی)	۱۵۹
جدول ۴-۵۸) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I (مرحله بازتوانی).....	۱۶۰
جدول ۴-۵۹) مقایسه های زوجی میانگین های حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I در گروه ها (مرحله بازتوانی).....	۱۶۱
جدول ۴-۶۰) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله بازتوانی)	۱۶۲
جدول ۴-۶۱) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون زیر مقیاس های چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله بازتوانی) ...	۱۶۲
جدول ۴-۶۲) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون چهره ها I و تصاویر خانواده I (مرحله بازتوانی).....	۱۶۳
جدول ۴-۶۳) مقایسه های زوجی میانگین های چهره ها I و تصاویر خانواده I در گروه ها (مرحله بازتوانی).....	۱۶۴
جدول ۴-۶۴) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله بازتوانی).....	۱۶۶
جدول ۴-۶۵) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله بازتوانی).....	۱۶۶
جدول ۴-۶۶) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II (مرحله بازتوانی).....	۱۶۷
جدول ۴-۶۷) مقایسه های زوجی میانگین های حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II در گروه ها (مرحله بازتوانی).....	۱۶۸

عنوان	صفحه
جدول ۴-۶۸) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون چهره هاII و تصاویر خانوادهII (مرحله بازتوانی).....	۱۶۹
جدول ۴-۶۹) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون چهره هاIII و تصاویر خانوادهII (مرحله بازتوانی).....	۱۷۰
جدول ۴-۷۰) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون چهره هاIII و تصاویر خانوادهII (مرحله بازتوانی)	۱۷۰
جدول ۴-۷۱) مقایسه های زوجی میانگین های چهره هاIII و تصاویر خانوادهII در گروه ها(مرحله بازتوانی).....	۱۷۱
جدول ۴-۷۲) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله بازتوانی).....	۱۷۳
جدول ۴-۷۳) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله بازتوانی).....	۱۷۳
جدول ۴-۷۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر عضویت گروهی بر نمرات پس آزمون توالی حروف ارقام و گستره فضایی (مرحله بازتوانی).....	۱۷۴
جدول ۴-۷۵) مقایسه های زوجی میانگین های توالی حروف ارقام و گستره فضایی در گروه ها(مرحله بازتوانی).....	۱۷۵
جدول ۴-۷۶) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پس آزمون حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله بازتوانی).....	۱۷۶
جدول ۴-۷۷) نتایج آزمون لوین برای نمرات پس آزمون حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله بازتوانی).....	۱۷۷
جدول ۴-۷۸) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تاثیر بازتوانی بر نمرات پس آزمون حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله بازتوانی).....	۱۷۷
جدول ۴-۷۹) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر بازتوانی بر نمرات پس آزمون حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله بازتوانی).....	۱۷۸
جدول ۴-۸۰) مقایسه های زوجی میانگین های نمرات پس آزمون حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله بازتوانی).....	۱۷۹
جدول ۴-۸۱) نتایج آزمون نرمال بودن توزیع نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله پیگیری).....	۱۸۱
جدول ۴-۸۲) نتایج آزمون لوین برای نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله پیگیری).....	۱۸۲
جدول ۴-۸۳) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تاثیر بازتوانی بر نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله پیگیری).....	۱۸۲
جدول ۴-۸۴) نتایج تحلیل کوواریانس تاثیر بازتوانی بر نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی(مرحله پیگیری).....	۱۸۳
جدول ۴-۸۵) نتایج مقایسه های زوجی نمرات پیگیری حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله پیگیری).....	۱۸۵

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل ۴-۱) میانگین های تعدیل شده شاخص های ترکیبی حافظه در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۱۵
شکل ۴-۲) میانگین های تعدیل شده حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I در گروه ها (مرحله ارزیابی)	۱۲۰
شکل ۴-۳) میانگین های تعدیل شده چهره ها I و تصاویر خانواده I در گروه ها (مرحله ارزیابی)	۱۲۴
شکل ۴-۴) میانگین های تعدیل شده حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۲۸
شکل ۴-۵) میانگین های تعدیل شده چهره ها II و تصاویر خانواده II در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۳۲
شکل ۴-۶) میانگین های تعدیل شده توالی حروف ارقام و گستره فضایی در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۳۶
شکل ۴-۷) میانگین های تعدیل شده حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه ها (مرحله ارزیابی).....	۱۴۳
شکل ۴-۸) میانگین های تعدیل شده حافظه کلامی، دیداری و عملی (مرحله ارزیابی).....	۱۴۶
شکل ۴-۹) میانگین های تعدیل شده شاخص های حافظه و کسلسر III در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۵۷
شکل ۴-۱۰) میانگین های تعدیل شده حافظه منطقی I و تداعی جفت لغات I در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۶۱
شکل ۴-۱۱) میانگین های تعدیل شده چهره ها I و تصاویر خانواده I در گروه ها (باز توانی).....	۱۶۵
شکل ۴-۱۲) میانگین های تعدیل شده حافظه منطقی II و تداعی جفت لغات II در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۶۸
شکل ۴-۱۳) میانگین های تعدیل شده چهره ها II و تصاویر خانواده II در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۷۲
شکل ۴-۱۴) میانگین های تعدیل شده توالی حروف ارقام و گستره فضایی در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۷۵
شکل ۴-۱۵) میانگین های تعدیل شده حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه ها (مرحله باز توانی).....	۱۸۰
شکل ۴-۱۶) میانگین های تعدیل شده حافظه کلامی، دیداری و عملی در گروه ها (مرحله پیگیری).....	۱۸۶

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱: مقدمه

صرع^۱ از شایع ترین بیماری های سیستم عصبی است که قدمت آن مترادف با خلقت انسان است. در این اختلال، تشنج^۲ به صورت فرایند تحریک ناگهانی ناشی از تخلیه الکتریکی غیر طبیعی و همزمان دسته ای از نورون ها در قسمتی از مغز اتفاق می افتد و باعث بروز یک سری علائم بالینی می گردد. در صورت تکرار تشنج، حملات در زمان های غیر قابل پیش بینی ایجاد می شود و حاصل این وضعیت تکرار شونده و مزمن، بیماری صرع است (کاپلان و سادوک^۳، ۲۰۰۵؛ شیرزادی و ضیائی، ۱۳۷۷).

بر اساس یافته های پژوهشی اخیر، از میان انواع متفاوت صرع، تشنج های موضعی پیچیده با کانون صرع لوب گیجگاهی، عمومی ترین نوع صرع و با بیشترین فراوانی (۴۸ درصد) در بالغین شناخته شده که مهم ترین نوع آن صرع لوب گیجگاهی مزیال/میانی^۴ محسوب می گردد (هرمان و سیدنبرگ^۴، ۲۰۰۲). پژوهش ها

^۱ . Epilepsy

^۲ . Seizure

^۳ . Kaplan & sadock

^۴ . Mesial Temporal lobe Epilepsy

در این زمینه نشان دهنده تاثیر تشنج ها بر کارکردهای شناختی بیماران مبتلا به صرع لوب گیجگاهی بوده است. در این میان اختلال در حافظه به عنوان مهم ترین مشکل همراه با تشنج های عودکننده به شمار می رود که با توجه به ارتباط میان آسیب حافظه و لوب گیجگاهی و اهمیت ساختارهای آن در پردازش اطلاعات قابل پیش بینی می باشد (آلدنکمپ و ورمیولن^۶، ۱۹۹۱). مطالعات عصب روانشناسی در زمینه اختلالات حافظه در این بیماران نشان می دهد که لوب گیجگاهی مزایل چپ با حافظه کلامی و لوب گیجگاهی مزایل راست با حافظه غیر کلامی در ارتباط است. علاوه بر این، در صرع لوب گیجگاهی چپ نسبت به راست، مشکلات حافظه بیشتری گزارش شده است (وانوسی^۷، ۲۰۰۷؛ یو، لی، کیم، کانگ^۸ و لی، ۲۰۰۶؛ آلكدهی، کرلیر، ایمهف و کالیاس^۹، ۲۰۰۳). با این وجود، نتایج پژوهش های جدید مبین درجه ای از عدم هماهنگی در لوب گیجگاهی مزایل، مستقل از نوع اطلاعات می باشد و به وجود تفاوت های پردازش بنیادی میان دو لوب گیجگاهی راست و چپ در سطح فرایندهای رمزگردانی و بازیابی اطلاعات اشاره دارد (کنپل، زیکلاس، گارور، واگنر و جونز-گاتمن^{۱۰}، ۲۰۰۷).

از طرف دیگر با توجه به این که برای اکثر افراد آسیب دیده عضوی حافظه، بهبودی^{۱۱} خودبخودی یا بازگشت مجدد مهارت های حافظه از دست رفته، غیر قابل دستیابی است، تلاش های زیادی در جهت کمک به افراد آسیب مغزی برای بهتر شدن وضعیت حافظه شان صورت گرفته است. از این رو، همراه با بهبود مهارت های حافظه در افراد سالم، پژوهش های علمی جدیدی در ارتباط با برنامه های درمان و بازتوانی^{۱۲} افراد با اختلالات کارکرد حافظه انجام شده است. صرع موضعی لوب گیجگاهی نیز از این امر مستثنی نیست و تلاش برای درمان اختلالات حافظه این بیماران، از مسائل مهم پژوهشی محسوب می گردد (آلدنکمپ و ورمیولن، ۱۹۹۱). در این نوع صرع که معمولاً نسبت به درمان پزشکی-دارویی مقاوم می باشد، علی رغم وجود پیشرفت هایی در زمینه درمان های دارویی، کارایی دارودرمانی در کنترل تشنج تقریباً در ۳۰ درصد از بیماران با شکست روبرو شده است. از این رو جراحی صرع برای این بیماران، به عنوان گزینه درمانی مناسب مورد بررسی قرار گرفته و نشان داده شده است که پیامد عمل در ۶۰ تا ۷۰ درصد از بیماران با بهبودی وضعیت تشنج همراه

⁵. Hermann & Seidenberg

⁶. Aldenkamp & Vermeulen

⁷. Vannucci

⁸. Yoo, Lee, Kim & Kang

⁹. Alkadhi, Crelier, Imhof & Kollias

¹⁰. Kennepohl, Sziklas, Garver, Wagner & Jones-Gotman.

¹¹. Recovery

¹². Rehabilitation